

ЗАГАЛЬНА ПЕДАГОГІКА ТА ІСТОРІЯ ПЕДАГОГІКИ

Власенко А.А.

аспірант,

*ДВНЗ «Університет менеджменту освіти»
Національної академії педагогічних наук України*

ПРО ОСОБЛИВОСТІ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ ЯК ВАЖЛИВОЇ КОМПОНЕНТИ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

27 вересня 2017 року було опубліковано, а отже і вступив в силу Закон України «Про освіту» [1], стверджуючий початок реформування всієї системи освіти, в тому числі і освіти шкільної, побудови нової української школи. Деякі положення цієї реформи для системи вітчизняної шкільної освіти є унікальними і революційними. Важливою їх компонентою є введення в українську школу положення про інклюзивну освіту.

Оскільки процес законотворчості, реформ є безперервним, дослідження принципів і механізмів формування, розвитку системи інклюзивної освіти є важливими і актуальними.

Мета даної роботи – на основі аналізу сучасних робіт, визначення важливих особливостей системи інклюзивної освіти в рамках побудови нової української школи.

Основний зміст інклюзивної освіти полягає в спільному навчанні дітей і передбачає систему, в якій діти з особливими освітніми потребами та інші діти не утворюють різні полюси, але формують єдине освітнє середовище.

Питання інклюзивної освіти було предметом досліджень ряду вітчизняних фахівців [4; 5; 6, 8 и др.], однак, розробка даної теми з урахуванням розпочатого сьогодні активного реформування української школи, на наш погляд, вимагає більшої уваги.

На даний час питання інклюзивної освіти в новій українській школі є предметом активного обговорення в педагогічному, науковому середовищі. Хотілося б звернути увагу на публікації авторів, дослідження яких ґрунтуються на сучасних реаліях української школи і мають широке прикладне значення:

• М. С. Федченко розглядає ретроспективу розвитку законодавчої, методичної бази інклюзивної освіти в Україні, акцентує увагу на необхідності поліпшення матеріальної бази системи освіти, удосконалення методичного та кадрового забезпечення [9];

• О. О. Барліт, А. Ю. Барліт і І. О. Кравченко зазначають на проблему булінга в школі, те, що батьки звичайних дітей не приймають інклюзивної освіти і що без спеціальної підготовки вчителів, без попередньої роботи зі школярами та їх батьками ці фактори можуть ініціювати прояви булінга по відношенню до дітей з особливими освітніми потребами [3];

• В. В. Байдик звертає увагу на те, що як особливій дитині необхідний процес адаптації, так і вчителю інклюзивного класу необхідна допомога у професійній, психологічній підготовці, в наданні якої особлива роль належить інституту післядипломної педагогічної освіти [2].

Хотілося б відзначити важливу тенденцію в дослідженнях: акцентуючи увагу на уразливості дітей з обмеженими можливостями, звичайним дітям з інклюзивних класів практично не приділяється увага. Однак в можливих дитячих конфліктах дитина-інвалід не завжди є жертвою, як і можливість отримання звичайною дитиною психологічної травми від знаходження в єдиному соціальному просторі з дитиною-інвалідом цілком реальна. Наприклад, на міжнародному конгресі «Психоаналіз і сучасна наука» (Москва, 1992) були оприлюднені результати експерименту, проведеного в ряді французьких загальноосвітніх шкіл (наводиться за І. В. Силуяною). Основне питання в опитуванні школярів було: «Чого ви більш за все боїтеся?». Первинні відповіді були досить типовими: війни, смерті батьків тощо. Однак після того, як в класи були поміщені розумово відсталі діти з різними психічними відхиленнями, першу позицію серед відповідей зайняв страх зійти з розуму, який розглядається як підґрунття для формування у опитаних відповідної фобії [7, с. 217].

Таким чином, визначено, що інклюзивна освіта, як система, в якій діти з особливими освітніми потребами та звичайні діти формують єдине освітнє середовище, потребує додаткової розробки законодавчої та методичної бази, яка б враховувала необхідність в адаптаційному періоді для особливих дітей і попередніх роз'яснювальних заходах для звичайних школярів та їхніх батьків.

Встановлено особлива роль інституту післядипломної педагогічної освіти, в підготовці вчителя інклюзивного класу.

Визначено перспективність вивчення профілактики можливих психологічних травм звичайних дітей з інклюзивних класів.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про освіту» / Голос України. Газета Верховної Ради України [Електронний ресурс] – Київ, 2017. – Режим доступу: <http://www.golos.com.ua/article/294010>.

2. Байдик В. В. Система роботи Луганського ОППО щодо формування готовності педагогічних працівників до впровадження інклюзивного навчання в умовах реформування освіти [Електронний ресурс] / В. В. Байдик // Досвід та перспективи розвитку інклюзивної освіти в Україні: регіональний аспект: матер. Всеукр. наук.-практ. конф., 3–4 квітня 2018 р. – Запоріжжя, 2018. – Режим доступу: http://www.zoippo.zp.ua/pages/el_gurnal/pages/vip30.html.

3. Барліт О. О. Необхідність створення системи ефективної протидії булінгу в інклюзивному освітньому середовищі [Електронний ресурс] / О. О. Барліт, А. Ю. Барліт, І. О. Кравченко // Досвід та перспективи розвитку інклюзивної освіти в Україні: регіональний аспект: матер. Всеукр. наук.-практ. конф., 3–4 квітня 2018 р. – Запоріжжя, 2018. – Режим доступу: http://www.zoippo.zp.ua/pages/el_gurnal/pages/vip30.html.

4. Колупаєва А. А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи: монографія / А. А. Колупаєва. – Київ: Самміт-Книга, 2009. – 272 с.

5. Ночовка В. І. Організація інклюзивного навчання у школі / В. І. Ночовка, В. А. Головка, О. М. Тимощук; упоряд. Ж. Сташко. – Київ: Шкільний світ, 2014. – 128 с.

6. Отич О. М. Особистість і діяльність учителя у вимірах педагогічної естетики / О. М. Отич // Рідна школа: щомісяч. наук.– пед. журн. – 2011. – № 3. – С. 21-24.

7. Силуянова І. В. Антропология болезни / І. В. Силуянова. – Москва: Изд. Сретенского монастыря, 2011. – 304 с.

8. Удич З. І. Основи інклюзивної освіти: методичні рекомендації до вивч. навч. дисципліни / З. І. Удич; ТНПУ ім. В.Гнатюка. – Тернопіль: Прінт-Офіс, 2015. – 144 с.

9. Федченко М. С. Інклюзивна освіта в Україні / М. С. Федченко // Інноваційні наукові дослідження: теорія, методологія, практика: матер. II Міжнарод. наук.-практ. конф., 23–24 лютого 2018 р. – Київ, 2018. – С. 38-40.